

Ngaahi 'Aho Faka'osi'osi 'o e Mo'ui' – Ke mahino 'a e me'a 'oku hoko'

Ko e fakamatala eni ke tokoni'i 'a e fāmili, kāinga mo e kau tauhi 'o e kau mahaki'ia 'oku nau talitali mate 'i 'api'

Ko e founga 'o e fakaa'ua'u ki he mate', ko e konga fakanatula pē ia 'o e mo'ui' pea 'oku makehe pē ia ki he taha kotoa pe. 'Oku fa'a hoko māmālie mo fiemālie mai pē 'a e mate' ia, pea 'oku 'iai 'a e ngaahi liliu angamaheni 'oku hā mai ke 'ilo ko e mo'ui' 'oku fakaa'ua'u ki he ngata'anga'. 'E tokoni hono 'ilo'i e me'a 'e hoko mai' ki hono fononga'ia 'a e taimi fakaleloto ko eni'.

'Ikai ke toe kai pe inu

'Oku angamaheni pē ke ta'e fiefikai pe fiefieinu pea 'oku liliu pē foki 'a e sino' ia ke anga ki he si'isi'i 'o e ma'u 'o e me'atokoni huhu'a'. 'Oku fakafiemālie hono 'oange ha vai ke inuinu māmālie, pe 'aisi poloka ke misimisi, lolotonga 'a e taimi 'oku'ne kei ala folo ai ha me'a.

Liliu 'a e fakatokangame'a'

'I he 'ene faka'a'au ke vaivai ange', 'e malava ke fa'a mohemohe pē pea toki māmālie ai pē 'a e 'ikai ke ne to e 'ilo'i ha me'a'.

Mānava

'E malava ke liliu 'a e anga 'o e mānava', 'o malava ke mānava motumotu pe faka'aulolongo. 'I he taimi 'e ni'ihī 'e longoa'a 'ene mānava'. 'Oku fakanatula pē eni ia pea 'oku 'ikai ke 'uhinga ia 'oku faingata'a'ia. 'E tokoni ke fulihi 'ene tokoto'.

'Ikai māpule' 'a e tu'u ofi' pē tu'u mama'o'

'E tokoni hono ngau'e'aki 'a e taipā' pē ko ha tiupi 'o kapau 'oku 'ikai lava ke to e mapule'i 'a e tu'u ofi' mo e tu'u mama'o'.

Fakautuutu 'a e puputu'u' mo e ta'efiemālie'

'E malava ke fakautuutu 'ene hoha'a', pe ko e 'ikai ke toe mahino 'ene fakakaukau' mo 'ene talanoa'. Fakafiemālie ki ai 'aki ha talatalanoa māmālie ki ai mo ke pukepuke hono nima'. Kapau 'oku fakautuutu 'ene faingata'a'ia' pea vakai nā'a tokoni ha fo'i'akau pe ha vai faito'o.

Liliu 'a e lanu'/māfana'

Te ke fakatokanga'i 'oku momoko hono ongo nima' mo e va'e' pea pikipiki, 'ile'ila mo lanu fakapōpō'uli hono kili'. 'Oku 'ikai 'uhinga eni ia 'oku mokosia. Ko e liliu e māfana 'o e sino' (momoko/māfana) 'oku fakanatula pē ia.

Te ke 'ilo'i fēfē kuo pekia ho 'ofa'anga'?

- Tu'u e mānava'.
- 'Ikai ke toe tā 'a e mafu'.
- 'Ikai ke toe ongo'i ha ala atu pe ha lea le'olahi atu.
- Ko e sio fakamama'u pē hono mata' ki ha me'a, fuolahi 'a e tama'uli' pea 'e malava ke 'ikai māpuni hono lau'imata'.
- Tō ki lalo hono kaungāo', pea ava pē hono ngutu'.

Ko e hā ho'o me'a 'e fai 'i he hili 'a e pekia ho 'ofa'anga'?

- 'Oku 'ikai fiema'u ia ke ke fai leva ha me'a 'i he taimi ko ia'. Kapau te ke fie ta'utu pē koe 'o 'i ai ha'o ki'i taimi mo e tokotaha' ni.
- 'E tokoni ke ke fakatokanga'i e taimi na'e mate ai'.
- Kapau te ke fie fakatokoto fakalelei ia ke fakafo'ohake 'o faka'olunga hono 'ulu' ki ha pilo tokalelei.
- Fetu'utaki ki ho'o neesi'. Kapau ko e mate' 'oku hoko po'uli pea 'e lelei pē ke talitali ki he pongipongi hoko'.
- Fetu'utaki ki he toketā 'a e pekia', he 'e ha'u ke fakapapau' 'a e mate', mo fakafonu 'a e tohi fakamo'oni pekia'

Kapau 'oku tokolahi e kakai 'e fiema'u ke fakahā ki ai e pekia', pea vakai ke kole ki he fāmili/kāinga' pe ngaahi kaungāme'a' ke nau tokoni.

Feinga ke ke fetu'utaki ki ha talēkita faiputu – ko e fakamatala felāve'i mo e kau Talēkita Faiputu', vakai ki he: www.fdanz.co.nz/fdanz-funeral-directors pē ko e uepisaiti 'a e Potungāue Fakalotofonua': www.endoflife.services.govt.nz ki ha to e fakamatala 'e tokoni atu.